

סילבוס לקורס: אגדות חז"ל-עיון במעשי חכמים ובהגותם, 86432.1.1

שם המרצה: רונס יצחק

סוג הקורס : שיעור

שנת הלימודים: תש"פ , הקורס נלמד בסמסטר א

מספר השעות ונקודות זכות: 1 ש"ש, 2 נ.ז.

שנת הלימוד בתכנית: א,ב,ג,ד

דרישות קדם: אין

מטרות / תוצרי למידה: לימוד עיוני של סוגיות אגדה תוך עמידה על "דרכי הפעולה" של סוגה ספרותית זו, והיכרות עם מחלוקות החכמים המשתקפות בסוגיות השונות.

תיאור הקורס: קורס זה עוסק בלימוד טקסטים אגדיים נבחרים, תוך נסיון להכיר את עולם המחשבה של חכמינו דרך צורת הביטוי המיוחדת של המדרש והאגדה. לומד ההלכה רגיל לדרך הצגת המחלוקות המפורשת בכל סוגיה וסוגיה במרחבי ים התלמוד. סוגיית האגדה מציגה אף היא מחלוקות, לעתים קיצוניות ביותר, אך לעומת דברי ההלכה, מחלוקות אלו מובלעות ורמוזות לעתים והלומד נדרש לעמול בכדי להבין ולפענח את שלפניו. במהלך הקורס נעין במספר סוגיות אגדתיות ונכיר הן את דרכי האגדה והן את דעתם של חכמים, ומחלוקתיהם, בנוגע לסוגיות מחשבתיות שניצבות בתשתית עולמו הדתי של לומד התורה.

התוכן הניתן מידי שבוע, מטלות וחומרי קריאה:

מס'	נושא, מטלות וחומר קריאה
1	נפתח בלימוד האגדה הידועה על תנורו של עכנאי בכדי להתעמק בהבנת דרכי האגדה והיחס שבין צורה, תוכן ומציאות היסטורית באגדת חכמים.
2	המשך הדיון באגדת תנורו של עכנאי. - נבחן כיצד האגדה משקפת תפישות שונות בדבר הגדרת מהותה של אמת בלימוד התורה שבעל פה.
3	נעין בסיפור הידוע על המתיחות שבין ר' יוחנן לריש לקיש גיסו, ונראה כיצד האגדה משקפת תפישות עולם שונות הנוגעות לדרך הלימוד הראויה, ובפרט לשאלת מקומה של יצר הנצחנות בתוככי בית המדרש וכדומה.
4	המשך הדיון באגדות סביב ר' יוחנן וריש לקיש
5	אגרתו של ר' אביתר – בירור המתח שבין חיי משפחה לבין המסירות ללימוד התורה
6	עיון במעשי חכמים המלמדים על הנהגותיהם החלוקות של החכמים בכל הנוגע ליחס הרצוי בין הרב כלפי בני קהילתו, ולעוברי העבירה בפרט. - אהבה מול תוכחה.
7	ר' יהודה ורב נחמן - הנהגות נבדלות ביחס להלכות הצניעות
8	היחס להנאות הגוף וחבורת ה'מפנקי דמערבא' (חבורת חכמים ארץ ישראלית [בהנהגת ר' יוחנן] והשקפתם הייחודית ביחס להנאות העולם הזה. הצהרותיו של ר' אבהו קודם מיתתו
9	'ריתחא דאורייתא' – קנאות בין אידיאל לתקלה
10	תורה היא וללמוד אני צריך – בין רב לר' אליעזר
11	סיכום וחזרה

אופן ההערכה - הרכב הציון

מרכיב	אחוז	ציון מינימלי למרכיב
מבחן	100%	56

רשימה ביבליוגרפית:

1. אנגלרד, יצחק, "תנורו של עכנאי: פירושה של אגדה", שנתון המשפט העברי א, תשל"ד, 45-50.
2. ברנד, יצחק, "תנורו של עכנאי: אגדה בלב פולמוס", תרביץ עה, ג-ד, תשס"ו, 437-466.
3. ברנדס, יהודה, אגדה למעשה, ירושלים, תשס"ה.
4. מאיר, עופרה, סוגיות בפואטיקה של סיפורי חז"ל תל אביב, 1993.
5. מיליקובסקי, חיים, מדרש האגדה - מציאות או מטאפורה, מחניים ז, תשנ"ד, 34-38.
6. פרנקל, יונה, דרכי האגדה והמדרש, גבעתיים, תשנ"א.
7. פרנקל, יונה, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל-אביב, תשס"א.
8. פרנקל יונה, מדרש ואגדה, ת"א תשנ"ז.
9. רובנשטיין, ג'פרי, 'סיפור תנורו של עכנאי – ניתוח ספרותי', הגיון ליונה, ירושלים, תשס"ז, 457-478.
10. רונס, יצחק, "על המתח שבין מסירות לתורה לבין חיי משפחה: עיון בדרשתו של ר' אביתר", צהר כו, תשס"ו, 125-130.
11. רונס, יצחק, "על קנאות צעירים, וקפדנות חכמים", שמעתין 179, תשע"א, 163-166.

1. Rubenstein, Jeffery Talmudic Stories: Narrative Art, Composition and Culture, Baltimore 1999.